

EHDOTUS MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUKSEKSI TOIMINNAN HARJOITTAMISESTA JA SEN VALVONNASTA

Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä lannoitelain (711/2022) nojalla talouden toimijan toiminnan luonnetta koskevista ilmoitettavista tiedoista ja ilmoitusmenettelyistä, tiedoston sisällöstä ja järjestämisestä, laatujärjestelmän sisällöstä, mitä tietoja lannoitevalmisteita sisältävästä erästä on ilmoitettava sekä siitä, milloin ja miten ennakoilmoitus on tehtävä. Lisäksi asetuksessa säädettäisiin viranomaisten tarkastus- ja valvontamenettelyistä.

Asetus tulisi voimaan keväällä 2023.

Valmistelu

Asetusehdotus valmisteltiin maa- ja metsätalousministeriössä virkatyönä yhteistyössä Ruokaviraston kanssa. Asetuksen valmistelun aikana järjestettiin sidosryhmäkeskustelu hybriditilaisuutena. Asetusehdotus oli lausuntokierroksella X.X.2023–X.X.2023. Lausuntopyyntö lähetettiin seuraaville tahoille: Ruokavirasto, Tulli, Bioenergia ry, Kemianteollisuus ry/lannoite- ja kalkitustyöryhmä, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry, Metsäteollisuus ry, ProAgria Keskusten Liitto, Suomen Vesilaitosyhdistys ry, Suomen Kiertovoima ry, Suomen Biokierto ja Biokaasu ry, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC, Viherympäristöliitto ry ja Ympäristöteollisuus ja palvelut YTP ry. Lisäksi asetusehdotus on maa- ja metsätalousministeriön internet-sivuilla (<https://mmm.fi/lausunnolla>), ja siitä saavat lausua muutkin kuin lausuntopyyntöön vastaanottajat. Lausuntoja saatiin yhteensä xx kappaletta seuraavilta tahoilta: ...

Ehdotuksen yksityiskohtainen sisältö

2 §. *Ilmoitusvelvollisuus.* Lannoitelain 14 §:n mukaan valmistajan, tuojan ja markkinoille saattajan on tehtävä Ruokavirastolle ilmoitus toiminnastaan. Pykälän mukaan asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä toiminnan luonnetta koskevista ilmoitettavista tiedoista sekä ilmoitusmenettelyistä.

Asetuksen 2 §:n ensimmäisessä momentissa säädettäisiin, että laissa säädettäväksi ilmoitettujen tietojen lisäksi talouden toimijan olisi ilmoitettava myös lannoitevalmisteiden ainesosaluokat ja ainesosat. Lannoitevalmisteiden ainesosaluokat ja käytetyt ainesosat kuvaavat toiminnan luonnetta. Ainesosaluokkia ovat esimerkiksi mädäte, komposti ja eläinperäisistä sivutuotteista johdetut tuotteet. Toiminnan luonne on siten hyvin erilainen sen mukaan, onko kyseessä esimerkiksi biokaasulaitos vai kompostointilaitos. Toiminnan luonteeseen vaikuttaa myös prosessissa käsiteltävät ainesosat. Eri ainesosilla voi olla muun muassa erilaisia käsittelyvaatimuksia ja käytön rajoituksia niihin liittyvän riskin perusteella.

Toisen momentin mukaan talouden toimijan, joka valmistaa lannoitevalmisteita, olisi lisäksi ilmoitettava kaikkien niiden toimipaikkojen, joissa lannoitevalmisteita tosiasiallisesti valmistetaan, kuten kompostoidaan, mädätetään, sekoitetaan, pakataan sekä varastoidaan, osoitteet sekä muut tarvittavat yhteystiedot valvontaa varten. Lannoitelain mukaan valmistajalla tarkoitetaan luonnollista tai oikeushenkilöä, joka valmistaa taikka suunnitteluttaa tai valmistuttaa lannoitevalmistetta ja pitää kyseistä lannoitevalmistetta kaupan omalla nimellään tai tavaramerkillään. Ruokavirasto antaa ohjeet ilmoituksen laatimiseen.

Kolmannen momentin mukaan ilmoitusvelvollisuus ei kuitenkaan koskisi talouden toimijaa, joka luovuttaa tilan tai yhteislantalan lantaa suoraan tilalta niin sanottuna irtotavarana silloin kun lanta ei sisällä mitään vakavan tartuntataudin riskiä eikä tilalla ole todettu hukkakauraa.

3 §. *Tiedoston pitäminen.* Lannoitelain 16 § edellyttää, että lannoitevalmisteiden valmistajan, markkinoille saattajan sekä tuojan on pidettävä toiminnastaan ajan tasalla olevaa eräkohtaista tiedostoa. Tiedostosta on voitava tarvittaessa selvittää valvontaa varten tarpeelliset tiedot, kuten lannoitevalmisteiden käsittely, määrät ja jäljitettävyyden. Lain mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tiedoston sisällöstä ja järjestämisestä.

Asetuksen 3 §:n ensimmäisen momentin mukaan sen lisäksi mitä lain 16 §:ssä edellytetään, tiedostoon olisi merkittävä laatujärjestelmän mukaisten näytteiden tulokset sekä tiedot laadunvarmistuksessa hylättyjen erien käsittely- tai hävittämismenettelyistä.

4 §. *Laatujärjestelmä.* Lannoitelain 17 §:n mukaan valmistajan on otettava käyttöön laatujärjestelmä, jonka avulla varmistetaan, että lannoitevalmisteet ovat lainsäädännön vaatimusten mukaisia. Lain mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset laatujärjestelmän sisällöstä.

Asetuksen 4 §:n ensimmäisen momentin mukaan valmistajan olisi huolehdittava lannoitevalmisteiden laatuun vaikuttavien tekijöiden tunnistamisesta, tarkoituksenmukaisten menettelyjen suunnittelusta, toteuttamisesta ja seurannasta mikrobiologisen tai muun vaaran vähentämiseksi.

Toisen momentin mukaan valmistajan olisi testattava lannoitevalmiste eräkohtaisesti. Lannoitevalmisteesta testattaisiin aineosien ja prosessin kannalta lannoitevalmisteeseen laatuun vaikuttavat parametrit. Orgaanisessa lannoitteessa tai maanparannusaineessa ainesosan ja prosessin kannalta olennainen parametri voisi olla esimerkiksi kokonaistypen määrä tai hygienia. Kasvualustasta voitaisiin testata esimerkiksi siinä käytettävän maanparannuskompostin laatu ja lannoitteesta sen valmistuksessa käytettävän ainesosan tai lopputuotteen pää- tai hivenravinteiden pitoisuus. Erä, erän koko ja olennaiset parametrit olisi määritettävä laatujärjestelmässä. Erällä voitaisiin tarkoittaa esimerkiksi valmistuserää tai myyntierää. Myyntierä voi koostua yhdestä tai useammasta valmistuserästä, toisaalta valmistuserä voi olla monta myyntierää. myyntierä voi koostua yhdestä tai useammasta valmistuserästä ja toisaalta valmistuserä voi olla useita myyntierää. Jos jonkin vaatimuksen, kuten haitallisen aineen esiintymättömyys, täytyminen seuraa varmasti ja kiistatta lannoitevalmisteeseen luonteesta tai valmistusprosessista johtuen, vaatimusten voitaisiin olettaa täyttyvän valmistajan vastuulla ilman todentamista, kuten testausta.

Kolmannen momentin mukaan valmistajan olisi analysoitava syyt, mikäli lannoitevalmiste ei täytä lannoitelain nojalla määritettyjä raja-arvoja tai muita lannoitevalmisteelle asetettuja vaatimuksia.

5 §. *Ennakoilmoitus.* Lannoitelain 28 §:n mukaan talouden toimijan on ilmoitettava lannoitevalmisteeseen tuonnista ennen erän vastaanottamista Ruokavirastolle mahdollista näytteenottoa varten. Lain mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä tietoja lannoitevalmisteita sisältävästä erästä on ilmoitettava sekä siitä, milloin ja miten ennakoilmoitus on tehtävä.

Asetuksen 5 §:n ensimmäisen momentin mukaan talouden toimijan olisi tehtävä ilmoitus lannoitevalmisteeseen tuonnista viimeistään kolme arkipäivää ennen erän saapumista Suomen alueelle. Ilmoitus tehtäisiin Ruokaviraston ohjeistuksen mukaisesti. Näin meneteltäessä Ruokavirastolla olisi

tarvittaessa mahdollisuus ottaa lannoitevalmisteesta näyte lannoitevalmisteen vaatimustenmukaisuuden todentamiseksi.

Toisen momentin mukaan lannoitelain 28 §:ssä säädettyjen ilmoitettavien tietojen lisäksi talouden toimijan olisi liitettävä tuontierää koskeviin asiakirjoihin lannoitevalmisteen tuoteseloste, kauppalasku tai vastaava asiakirja, eräkohtainen testausseleste lannoitevalmisteen haitallisista aineista sekä eräkohtainen testausseleste orgaanista ainesta sisältävän lannoitevalmisteen hygieenisestä laadusta.

6 §. *Tarkastus- ja valvontamenettelyt.* Lannoitelain 30 §:ssä säädetään viranomaisten tarkastusoikeudesta. Pykälän mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tarkastus- ja valvontamenettelyistä sekä näytteiden ottamisesta ja tutkimisesta.

Asetuksen 6 §:ssä säädettäisiin, että tarkastus voitaisiin toteuttaa kohteessa tehtävän fyysisen tarkastuksen sijasta myös muulla tavoin, kuten videoneuvotteluna, puhelimitse tai asiakirjatarkastuksena, jos Ruokavirasto katsoo sen tarkoituksenmukaiseksi.